

קו לחינוך

הקו שלך למידע חינוכי

כל הזכויות שמורות ©
המודעות באחריות המפרסמים בלבד
דוא"ל: kav1@bezeqint.net
אתר קו לחינוך באינטרנט
www.kavnet.co.il

גיליון 421 ♦ כז' חשוון תשס"ח-ה' כסלו תשס"ח ♦ 15.11.2007-8.11.2007 ♦ משוגר למנויים בלבד
מו"ל ועורכת: סיגל בן-ארצי | עריכה: מיכל חביב | המערכת: זהבית 4 יבנה | טל. 03-6354484 | פקס. 050-6812066

רק כ-50% מהנתונים על תלמידי החינוך המיוחד מועברים מוועדות ההשמה למשה"ח

כ-50% בין מספר תלמידי החינוך המיוחד בפועל ובין מספר התלמידים המדווחים. מינץ מציינת במצגת, כי משה"ח החליט לפתח מערכת תוכנה חדשה לדיווח על החלטות ועדות ההשמה. התוכנה תאפשר דיווח מבוקר ובזמן אמת באמצעות קישור לאינטרנט. האחריות לפיתוח המערכת ותחזוקתה תהיה של משה"ח ולא של הרשויות המקומיות. פיתוח המערכת יחל החודש והטמעתה תבצע החל מחודש פברואר הקרוב.

משה"ח יפתח גם מערכת ממוחשבת נוספת, שתאפשר בקרה על פעילות השילוב במתי"אות ובבתי"ס. המערכת תעקוב אחר תלמידי השילוב, משלב הדיון בוועדת השילוב, הקצאת המשאבים לשילוב התלמיד, ועד יישום השילוב בבית"ס. הטמעת המערכת אמורה להסתיים עד סוף שנת הלימודים תשס"ח.

מדיווחי הוועדות מגיעים למשה"ח באיחור או עם מספרי זהות שגויים של התלמידים. גם התמיכה במערכת הממוחשבת ותחזוקתה על ידי גוף חיצוני, החברה לאוטומציה, לוקה בחסר.

מהמצגת עולה, כי גם הדיווח למשה"ח על תלמידי השילוב הוא חלקי בלבד ומגיע באיחור רב. הדיווח הוא ידני, בטפסים הנאספים ומוקלדים בידי קבלן חיצוני. כתוצאה מכך לא ניתן לקבל תמונת מצב על התלמידים המשולבים במהלך השנה, אלא רק בסופה, עם תום תהליך איסוף המידע.

על פי המצגת, גם זיהוי תלמידי החינוך המיוחד באמצעות מצבת התלמידים הוא בעייתי. סוג הלקות של כיתה מוגדר על פי רוב התלמידים בכיתה, ואינו מעיד דבר על הלקות הספציפית של כל תלמיד. כתוצאה מליקויים אלה, קיים פער של

בישיבה השנייה של הוועדה הציבורית לחינוך המיוחד, ועדת דורנר, שהתקיימה בשבוע שעבר, נחשפו נתונים על ליקויים חמורים בהעברת המידע למשה"ח ממסגרות שונות הפועלות בחינוך המיוחד. בפני הוועדה הוצגה מצגת, המתפרסמת גם באתר משה"ח, שהכינה מנהלת מינהל תקשוב ומערכות מידע במשה"ח, סופיה מינץ. על פי המצגת, משה"ח מקבל רק כ-50% מהנתונים על תלמידי החינוך המיוחד מוועדות ההשמה הפועלות ברשויות המקומיות. במצגת מדווח, כי מערכת ממוחשבת לניהול ועדות ההשמה מופעלת רק ב-77 רשויות מבין כ-255. הדיווחים ממערכת ישנה זו, הפועלת כבר עשר שנים, נשלחים למשה"ח בדיסקטים. בשאר הרשויות מדווחות החלטות הוועדות למשה"ח ידנית על גבי טפסים ושם הם מוקלדים. מינץ מציינת במצגת, כי חלק

ד"ר מתי דגן; "להוציא את הפסיכולוגיה ממערכת החינוך"

לטענת ראש מינהל החינוך הדתי במשה"ח לשעבר, הפסיכולוגים במערכת החינוך מנציחים פערים חברתיים-עדיניים

להתאמץ יותר מידי לקדם את התלמידים שתיוגו כבעלי רמה נמוכה.

שימוש מזיק בדימויים מתחום הפיגור האורגני – תלמידים ממדרג סוציו-אקונומי נמוך זוכים לעתים קרובות להגדרות פסיכולוגיות, כמו בעלי "פיגור סביבתי" או "פיגור משני", "היפר אקטיביים", "בעלי בעיות התנהגותיות" ועוד. לטענתו של דגן, הגדרות אלו מזרמות לחינוך המיוחד עשרות אלפי תלמידים שהיו צריכים להישאר בחינוך הרגיל. לדבריו, ההוכחה לכך היא, שבמדינות המפותחות רק כ-3%-2% מהתלמידים נמצאים במסגרות חינוך מיוחד, בעוד שבשראל נמצאים במסגרות כאלו כ-8% מהתלמידים. הפסיכולוגים מקבעים את המסלול – לדברי דגן מסגרות מיוחדות שקובעים הפסיכולוגים לתלמידים, כמו כיתות לתלמידים עם קשיי למידה, כיתות חינוך מיוחד, חינוך טכנולוגי נמוך – מקבעות את התלמידים ואין מהן חזרה למסגרות החינוך הרגילות. לתלמידים המשולבים בהקבצה נמוכה בגיל צעיר אין סיכוי כמעט לצאת ממנה עד לסיום התיכון. תלמידים אלה גם לא יוכלו להשיג תעודת בגרות. לדבריו, הפסיכולוגיה במערכת החינוך אינה מסייעת לטפל בבעיה, אלא מרגיעה את השטח על ידי שחרור המורים מהתמודדות עם תלמידים המהווים אתגר גדול יותר.

(המשך בעמ' 2)

בשבוע שעבר ערך מכון ון ליר בירושלים כנס בנושא "פסיכולוגיה על ספת הסוציולוגיה". אחד המושבים בכנס עסק בהשפעת הפסיכולוגיה על מערכת החינוך. בהרצאתו בכנס הציג ד"ר מתי דגן, לשעבר ראש מינהל החינוך הממלכתי-דתי במשה"ח וכיום מרצה בבית"ס לחינוך באוניברסיטת בר אילן, גישה יוצאת דופן, המתנגדת נחרצות למעורבות הגדולה של הפסיכולוגיה במערכת החינוך. לטענתו, הפסיכולוגיה תורמת רבות לתיוג תלמידים ולהנצחת את הפערים החברתיים-עדיניים במערכת החינוך. בראיון לקו לחינוך אומר דגן, כי המחסור בתקני פסיכולוגים במערכת החינוך, בעיקר בפריפריה, הוא דווקא ברכה ולא חסרון. לדבריו, הוא אינו מאשים את הפסיכולוגים עצמם בתיוג מכוון ומודע של התלמידים, אלא את מי שהכניס באינטנסיביות רבה מידי את הפסיכולוגיה למערכת החינוך.

דגן טוען, כי הפסיכולוגיה מאוד דומיננטית גם בהכשרת המורים, בעוד שחלקה של הסוציולוגיה שולי.

דגן מפרט מדוע לדעתו הפסיכולוגיה מנציחה פערים במערכת החינוך;

הפסיכולוג החינוכי משמש שומר סף – אחד התפקידים המרכזיים של הפסיכולוג החינוכי הוא למיין את התלמידים לקבוצות. המורים מקבלים את המיון הזה כמדע מדויק – "תורה מסיני" בלי

ד"ר מתי דגן; "להוציא את הפסיכולוגיה ממערכת החינוך"

(המשך מעמ' 1)

את ההצעה לסגור את החינוך הטכנולוגי הנמוך, התעלמו מהצעה זו.

למי שאינו זוכר, כמנהל מינהל החינוך הדתי בשנות התשעים, סגר דגן את התיב המקצועי הנמוך בחינוך הממלכתי-דתי, שעד לאותה עת הופנו אליו כ-50% מהתלמידים. בפעולתו זו, עורר דגן את זעמם של הורים ואנשי חינוך רבים.

בכנס במכון ון ליר, הציג הדוקטורנט יריב פניגר מאוניברסיטת תל אביב, מחקר שבדק את ההשפעה של ביטול החינוך הטכנולוגי הנמוך בחינוך הממלכתי-דתי על הישיג התלמידיים. החוקר מצא, כי השינוי שהוביל דגן הצליח במידה רבה. מהמחקר עולה, כי בעקבות השינוי עלה בתוך שנתיים אחוז הזכאות לבגרות בחינוך הממלכתי-דתי מ-35% ל-52%. לטענת החוקר, מאשרים ממצאי המחקר את הטענה, כי מנגנון המיון הפסיכולוגי, שעליו מתבססת ההצעה למסלולי הלימוד המקצועיים, נשען על הנחות הגורמות לפגיעה בתלמידים משכבות האוכלוסייה שלהן מערכת החינוך צריכה לסייע במידה הרבה ביותר.

גיבוי לדעות קדומות – לדברי דגן, מחקרים רבים הוכיחו שהקבוצות נמוכות לא רק שאינן מועילות לתלמידים הלומדים בהן אלא שהן אף מזיקות להם. הסיבה לכך; המורים מאמצים ציפיות נמוכות מהתלמידים. לטענתו, למרות שבביה"ס היסודי נאסר לקיים הקבוצות ג' כבר לפני שנים רבות, מוצאים בתיה"ס דרכים לעקוף איסור זה על ידי שימוש בכל מיני סיווגים ושמות, למשל "כיתות הומוגניות", כיתות עם שמות של פרחים וכדומה. לטענתו, שמות אלו אינם מונעים תיוג וכל אחד יודע היכן נמצאים התלמידים החלשים. החינוך הטכנולוגי – פח האשפה של המערכת – דגן מתנגד נחרצות להפניית תלמידים בעלי הישגים נמוכים בלימודים עיוניים לחינוך הטכנולוגי. לדוגמה; תלמידה בוגרת כיתה ח', שרמתה בלימודים העיוניים היא של כיתה ה', המופנית ללמודים מקצועיים בחינוך הטכנולוגי. לטענת דגן, מה שקורה בפועל הוא, שדווקא במקצועות העיוניים, שבהם התלמידה זקוקה לתגבור לימודי, מצטמצמות מאוד השעות כדי להפנות שעות ללימודי מקצוע מפותקים שאין בהם עתיד. דגן מביע צער על כי חמישה שרי חינוך, שבפניהם העלה

בבתי"ס בצפון פועלים 61 מתנדבי שירות לאומי מהמגזר הערבי

באחת מחטיבות הביניים, למשל, חולקה הכיתה לשתי קבוצות, והמתנדבים עובדים אישית עם קבוצת התלמידים החלשים. גם ההורים מביעים שביעות רצון רבה מתרומתם של המתנדבים לבתיה"ס.

עשרות בוגרי תיכון ערבים מתנדבים השנה במסגרת השירות הלאומי בבתי"ס במגזר הערבי בצפון, כך נמסר ממחוז צפון. לדברי רכז הפרויקט והיוזם שלו, סעיד אבו זלאם, המתנדבים פועלים בעיקר בבתי"ס בעכו, ביר אל מכסור, תמרה ושפרעם. מספרם הכולל של בוגרי התיכון מהצפון שמתנדבים השנה לשירות הלאומי הוא למעלה מ-170, ביניהם 61 בבתי"ס. יתר הצעירים מתנדבים במוסדות, כמו בתי משפט, בתי חולים ועוד.

אבו זלאם, ששימש כמזכיר ראשי בבית המשפט המחוזי בנצרת וכיועץ מנהל בתי המשפט, פנה לפני כשנתיים ל"אגודה להתנדבות – שירות לאומי" והציע לה לגייס תלמידים מהמגזר הערבי. האגודה נעתרה להצעה והוקם בה אגף מיעוטים, שהחל בפעילות הסברה בקרב תלמידי שמינית בתיכונים הערביים בצפון. במסגרת הפעילות הסביר זלאם לתלמידים מהו שירות לאומי וכיצד הוא תורם למדינה ולהעצמת המתנדב עצמו.

לדבריו, בבתי"ס חששו חלק מהמנהלים מהתנגדות למתנדבים, בעוד שאחרים "הפגינו אומץ" והסכימו לשלב אותם בבתיה"ס.

זלאם מציין, כי כחודשיים לאחר פתיחת שנת הלימודים כבר ניכרת תרומתם הרבה של מתנדבי השירות הלאומי לבתיה"ס שבהם הם מוצבים.

הזמנה להרצאה

ד"ר אשלי דינס

מחנך, מדען וסופר אמריקאי

יציג לראשונה בישראל את:

תוכנית ה'חינוך המבוסס בתודעה'

הפתרון לבעיות הקשות של החינוך

- פיתוח מלוא הפוטנציאל של התלמיד למצוינות בלימודים
- הגברת האינטליגנציה, היצירתיות והאושר של התלמיד
- הפחתת מתחים וחרדות
- סיוע לליקויי למידה
- פתרון לאלימות ולסמים
- מניעת השחיקה בקרב המורים
- לתוכנית גיבוי מדעי של 600 מחקרים מדעיים ו-35 שנות ניסיון בעשרות בתי ספר בעולם

ד"ר אשלי דינס, מומחה בעל שם עולמי עם ניסיון של 30 שנות הוראה וניהול בית ספר עטור פרסים בינלאומיים, בארה"ב, יציג בהרצאותיו את התוכנית ואת התועלת לתלמידים, למורים ולבית הספר.

ההרצאות תתקיימנה:

בתל-אביב ביום ראשון 25/11/07

בחיפה ביום שני 26/11/07

בירושלים ביום שלישי 27/11/07

לפרטים נוספים ולהרשמה - נא למלא את הטופס באינטרנט www.cbe.org.il או בטלפון 1-800-777-377

הביקור בישראל מאורגן ע"י המכון הישראלי למדע האינטליגנציה היצירתית רח' יוסבורג 17, תל-אביב, טל. 03-6482482

הכניסה ללא תשלום חשוב!

ההשתתפות בהרצאות מותנית ברישום מראש

ההרצאות מיועדות למנהלי בתי ספר, למורים, למפקחים, ליועצים חינוכיים, ולנציגי ועדי ההורים.

למה להתקוון?

חוקרי אקדמיה חלוקים בדעתם האם האינטרנט יביא למהפכה במודל ההוראה – למידה או יהפוך את התלמידים לצרכני מידע שוטים

במקום. לטענת קורץ, למידה סינכרונית אינה מעניינת או מעמיקה כמו למידה א-סינכרונית. צריך שכל תלמיד יוכל להיכנס לאינטרנט וללמוד בזמן שמתאים לו. שיתוף בידע של המורים – לדברי קורץ מורים נרתעים לעתים קרובות לשתף אחרים בחומרי למידה שפיתחו, שהם למעשה "קניין רוחני" שלהם. לדבריה אי אפשר להתחמק כיום מהשיתוף בידע. אם המורים לא מעלים את החומרים שלהם לאינטרנט אז התלמידים יעשו זאת, כפי שקורה בחומרי הלמידה של המרצים באוניברסיטאות. לדבריה, מורה צריך לראות כמחמאה את העובדה שחומרים שפיתח הועלו לרשת.

לא להתבייש לשאול – מורים רבים אינם בקיאים בטכנולוגיה ומתביישים לשאול, מה שמנציח את בורותם.

לדברי ד"ר אלון הסגל, מאוניברסיטת בר אילן, מערכת החינוך צריכה להפנים את העובדה שהטכנולוגיה אינה גורמת לנטישת השליטה של המורה בכיתה, אלא לנטישת השליטה של המורה בידע. לדבריו, השימוש בטכנולוגיה מאפשר לתלמידים לצבור את הידע בעצמם בתהליך דינאמי.

תרומתה של טכנולוגיה ללמידה – בעירבון מוגבל

בניגוד לעמיתיו הציג פרופ' יורם עשת, ממרכז צ"ייס לחקר שילוב הטכנולוגיה בהוראה של האוניברסיטה הפתוחה, את הצדדים השליליים של חשיפת התלמידים לאינטרנט. עשת הציג לראשונה תוצאות מחקר שהתקיים בשנים 2003-2007 (המחקר יוצג בהרחבה בכנס צ"ייס, שיתקיים בחודש פברואר 2008). המחקר בדק שינויים, לאורך חמש שנים, בחשיבה הביקורתית בקרב תלמידים, סטודנטים ואנשים בוגרים שנחשפו לאינטרנט. המחקר גילה, כי החשיפה לגודש רב של מידע, לאורך זמן, הפחיתה את איכות החשיבה הביקורתית בקרב התלמידים והסטודנטים. לעומת זאת, בקרב המבוגרים חל שיפור ברמת החשיבה הביקורתית בעקבות החשיפה לאינטרנט. תוצאות המחקר מצביעות על כך שחשיפה רבה לאינטרנט אינה מסייעת לחשיבה הביקורתית אם הנחשף לא רכש לפני כן כלים לכך. לדעת עשת, האתגר האמיתי של מערכת החינוך כיום אינו שילוב הטכנולוגיה בלמידה, אלא הקנייה של כלים ללמידה ביקורתית. לטענתו, בשל גודש האינפורמציה שבאינטרנט, בני הנוער הפכו ל"לקוחות שוטים" של מידע. לטענתו, חשיבה ביקורתית לא לומדים מהטכנולוגיה, ולכן תרומתה של זו ללמידה היא בעירבון מוגבל.

במושג בשם "למה להתקוון" בכנס מקוונים ללמידה, המליצו חוקרים בכירים מהאקדמיה, המתמחים בטכנולוגיה בהוראה, כיצד צריך לדעתם לשלב את הלמידה המקוונת במערכת החינוך. החוקרים הציגו מגוון דעות, לעתים אף סותרות, על חשיבותו של שילוב זה.

שינוי מודל הלמידה

ראש ביה"ס לניהול באוניברסיטת חיפה, פרופ' שיזף רפאלי, תוהה האם נגזר על מערכת החינוך לדבר תמיד על העתיד תוך שימוש בטכנולוגיית העבר. לדבריו, המודל של מורה אקטיבי, העומד ומרצה בפני תלמידים פאסיביים, הופך למיושן כאשר טכנולוגיית ה-2 WEB מאפשרת למידת עמיתים בו זמנית. מדובר על מודל של בניית תוכן משותפת, ההופך לפופולארי יותר ויותר באינטרנט, ובא לידי ביטוי באנציקלופדיה המקוונת וויקיפדיה, ברשתות חברתיות, בבלוגים ועוד. לדברי רפאלי, אסור למערכת החינוך להתעלם מדרך הלמידה החדשה, מכיוון שהתלמידים כבר מכירים אותה היטב ומשתמשים בה. לדבריו, המודל של ה-2 WEB מאפשר למידה תוך פיתוח יצירה משותפת של התלמידים, למידה מודולארית ועוד. רפאלי הוסיף, כי הטכנולוגיה החדשה מציבה אתגר בתחומים רבים, והשאלה היא האם מערכת החינוך תשכיל לשלב אותה בהוראה או תברח ממנה בגלל שמרנות יתר.

ניסויים נקודתיים אינם מספיקים

מנהלת המרכז ללמידה מקוונת באוניברסיטת בר אילן, ד"ר גילה קורץ, טענה בכנס, כי אין דרך "נכונה" אחת לשילוב האינטרנט בלמידה. עם זאת הוסיפה קורץ, כי אסור למערכת החינוך להתעלם מטכנולוגיה זאת משום שהיא "כבר כאן" והתלמידים משתמשים בה. קורץ מנתה מספר עקרונות שחייבים לדעתה להוות בסיס לשילוב למידה מקוונת והם; העבר רלוונטי – אסור "לזרוק לפח" את הידע שנצבר עד כה בהוראה. היעד צריך להיות לא לבטל את מבנה הכיתה, אלא לשלב בו את הטכנולוגיה. אין שינוי בלי יד מכוונת – אין שינוי בלי סיוע מוסדי של האחראים על המערכת, "סוכני השינוי". ניסויים נקודתיים בשילוב הטכנולוגיה, כמו שהם נעשים כיום במערכת החינוך, אינם מספיקים.

למידה מקוונת בזמן אמת אינה מעניינת – הטכנולוגיה מאפשרת שני סוגי למידה מקוונים; סינכרונית – בזמן אמת, וא-סינכרונית – שאינה תלויה בזמן או

שרת החינוך; הרפורמה על חשבון שיפור התקשוב

לשרת החינוך, יולי תמיר, לא היו בשורות גדולות בכנס "מקוונים לחינוך" בנושא שיפור רמת הטכנולוגיה במערכת החינוך בעתיד הקרוב. לדבריה היא החליטה כי סדר היום מחייב בראש ובראשונה להשקיע ברפורמה בחינוך ולהפנות תקציב גדול לשיפור בשכר המורים, גם אם הדבר בא על חשבון שיפור התקשוב ותחומים חשובים נוספים. כנס מקוונים לחינוך נערך בשבוע שעבר על ידי חברת אינטל ישראל והמינהל למדע וטכנולוגיה במשה"ח.

בנושא שילוב התקשוב במערכת החינוך אמרה שרת החינוך, כי משה"ח מתלבט בימים אלה ממש כיצד להפוך את ביה"ס לרלוונטי. לדבריה; "הילדים נמצאים כיום בעולם של אפשרויות טכנולוגיות אין סופיות של עומתו ביה"ס משתרך מאחור". לדברי תמיר, משה"ח החליט בשנה האחרונה לבצע מספר ניסויים, שמטרתם למצוא דרכים טובות לשילוב המחשוב במערך ההוראה. כך למשל בודק משה"ח האם ה-smart bord, שהוא מסך המחובר למחשב ועליו ניתן לבצע פעולות שונות במגע, עשוי להעשיר את הלמידה.

"מטריד אותי שתלמידים רבים יוצאים מביה"ס משועממים לעומת האפשרויות הרבות שיש להם בבית", הוסיפה תמיר. לדבריה, הבעיה היא שאם הניסויים שמקיים משה"ח לא יהיו מהירים מספיק, יתיישנו הפתרונות הנבדקים בהם עוד לפני שיישמו בקנה מידה נרחב במערכת החינוך.

לדברי שרת החינוך, בעוד שישראל נמצאת במקום גבוה מאוד בעולם בכמות המחשבים – 70 מחשבים לכל 100 אנשים, הרי שבמערכת החינוך מספר המחשבים יחסית למספר התלמידים נמוך מהממוצע במדינות ה-OECD. "כולנו גם יודעים", הוסיפה תמיר, "שחלק ניכר מהמחשבים בבתי"ס לא ראוי לשימוש".

מנכ"ל אינטל ישראל, מקסין פסברג, אמרה בכנס, כי היא אינה סבורה שממשלת ישראל היא האחראית היחידה לחינוך בכלל ולשילוב הטכנולוגיה בחינוך בפרט. לדבריה, זוהי משימה לאומית, שאליה צריכים להירתם רשויות מקומיות, מלכ"רים ואנשי התעשייה. "אני פונה שיעזרו להוביל מעשה. צריך שיהיה לנו חזון כמו ליפן או לסין – להסתכל 50-25 שנה קדימה". לדברי פסברג, שותפות היא הבסיס להצלחה.

חברת אינטל תרמה בשנת 2006 כ-14 מיליון ש"ח לפרויקטים המשלבים תקשוב בהוראה ובהם; תוכנית "לומדים עם אינטל", חידוני "אוצרות הבטיחות, הסביבה והמדעים", ותוכנית ההכשרה למורים "לומדים וחושבים עם טכנולוגיה".

■ עיריית ניו-יורק מעניקה ציונים לבתיה"ס בעיר – שבוע מתוח מאוד עבר על מנהלי בתיה"ס של ניו-יורק, כך לפחות מציינת כתבה שהתפרסמה בראשית השבוע בניו-יורק טיימס. על פי הכתבה, ששמה הוא "בתיה"ס נערכים לקבלת ציונים מ-A ועד F, הסיבה למתח בקרב המנהלים היא החלטתה של מחלקת החינוך של ניו-יורק לפרסם לראשונה הערכה לכל בתיה"ס. ההערכה לבתיה"ס ניתנה כציון במתכונת הדומה מאוד לזה שמקבל התלמיד האמריקני בתעודה; הציון הגבוה ביותר הוא A והציון הנמוך ביותר – F.

על פי הכתבה, מכנים חלק ממנהלי בתיה"ס את הציון שהעניקה העירייה "סימן הארגמן", שהוא אות הקלון שהיה מוטבע בעבר בבשרו של מי שנחשד במעשה עבירה. בכתבה מצוין, כי החישוב שעל פיו קבעה העירייה את הציון לבתיה"ס הוא מסובך. 30% מהציון מבוסס על ממוצע הישגי התלמידים במבחני המדינה, 15% על אקלים בית ספרי, הכולל את שיעור הנוכחות של התלמידים וכן סקרים המתקיימים בביה"ס. חלקו הגדול של הציון, 55%, הוענק על "הצמיחה" הבית ספרית. החישוב של הצמיחה מבוסס בעיקר על הפער בין הישגי התלמידים במבחני המדינה ב-2007 וב-2006. כך, למשל, ב"ס שבו חלה ירידה חד פעמית בהישגי התלמידים השנה, עלול לקבל ציון נמוך. על פי הכתבה, בדו"חות הציונים הבאים תחושב הצמיחה על פני

מספר גדול יותר של שנים. בכתבה יש תאור מקרה, המעיד על כך שהציון שמעניקה העירייה לביה"ס לא תמיד משקף את הישגיו האמיתיים. בדוגמה מסופר על חטיבת הביניים 289, שהיא ב"ס שהורים שמחים לשלוח אליו את ילדיהם. ביה"ס הוא מוסד החינוך היחיד בעיר ניו-יורק שזכה עד כה ב-blue ribbon במסגרת הרפורמה האמריקנית בחינוך, אות המסמל רמת תפקוד גבוהה במיוחד של ב"ס ציבורי. ביה"ס גם מתואר במדריכי בתיה"ס הציבוריים כמוסד חינוכי המקדיש תשומת לב רבה להתפתחות החברתית והרגשית של תלמידיו והישגיו האקדמיים טובים. מסיבות אלו הייתה המנהלת מופתעת ומאוכזבת כאשר ביה"ס קיבל ממחלקת החינוך של ניו יורק את הציון הנמוך D – המקביל לציון "מספיק" הישראלי.

הכתבה מציינת כי במספר מדינות בארה"ב מקבלים בתיה"ס דו"ח המעריך את ביצועיהם, אבל העיר ניו-יורק היא הראשונה שמעניקה לבתיה"ס ציון באותיות, כמו לתלמידים. כתובת הכתבה;

http://www.nytimes.com/2007/11/04/education/04reportcard.html?pagewanted=2&_r=1&ref=education

■ גם בבריטניה; ירידה תלולה בהישגים במבחנים הבינלאומיים – את אנשי החינוך בבריטניה, כמו בישראל, מטרידה מאוד הירידה התלולה בהישגי התלמידים במבחנים הבינלאומיים. כתבה בנושא, ששמה "מערכת

החינוך מאכזבת את ילדנו", התפרסמה לאחרונה בטיימס הלונדוני. בכתבה מודה השר הממונה על בתיה"ס במדינה, אד בולס, כי מערכת החינוך הציבורית מכשילה יותר מידי צעירים. לדבריו, כחמישית מהתלמידים שעולים לחטיבות הביניים אינם עומדים בדרישות המינימום בשפה האנגלית. הכתבה מציינת, כי בעוד שבת"ס פרטיים בריטיים, הנחשבים בכל העולם כאיכותיים, פותחים סניפים בשנחאי ובדובאי, הרי שבתיה"ס הציבוריים הולכים ומידרדרים בדירוג הבינלאומי.

על פי הכתבה, במבחני ארגון ה-OECD (המדינות המפותחות) לבני 15, ירדו בין השנים 2003 ל-2003, הישגי התלמידים הבריטיים במדעים מהמקום ה-4 למקום ה-11. במתמטיקה ירדו ההישגים בשנים אלו מהמקום ה-9 למקום ה-19. הפתרון המוצע במסדרונות הממשלה הוא של נטישת הגישה החינוכית שעל פיה "מידה אחת מתאימה לכולם" ומעבר לגישת "ההתאמה האישית למידותיו של כל תלמיד". על פי הכתבה, המילה "איש" הפכה לאחרונה לאופנתית במיוחד בקרב מעצבי מדיניות החינוך במדינה. על פי גישה זו תשקיע המדינה משאבים נוספים בכל תלמיד מתקשה, באמצעות תוכנית אישית של סיוע לימודי, שתיתפר במיוחד על פי צרכיו. כתובת הכתבה;

<http://business.timesonline.co.uk/tol/business/economics/article2547384.ece>

הופיע "המדריך לשיווק חכם של בית הספר"

המדריך לשיווק חכם של בית הספר

כיצד מתבצעת בחירת התלמידים בביה"ס ואיך ניתן להשפיע עליה, מהי אמנת שירות בית ספרית ומדוע כדאי לרתום את קהיליית ביה"ס לחתום עליה ועוד. החלק הראשון של המדריך כתוב כספר הדרכה והוא מכיל תרגילים שנועדו להטמיע בקורא את הידע שנרכש. בחלק השני של המדריך מוצגים שוברים של ספקים למערכת החינוך, המעניקים הנחות והטבות למוסדות החינוך ולצוותי ההוראה שיעזרו בשירותיהם.

המדריך נשלח בחינם לכל מקבלי ההחלטות במערכת החינוך שנמנים על מנויי העיתון ולכל דורש, עד גמר המלאי, כשירות של קו לחינוך. במדריך 154 עמודים. את המדריך כתבה סיגל בן-ארצי, מו"ל קו לחינוך, העוסקת שנים רבות בתקשורת וחינוך.

כמדריך זה שוברי הטבות והנחות לרכישת שירותים ומוצרים למוסדות חינוך

בהוצאת קו לחינוך | www.kavnet.co.il

השבוע יצא לאור בהוצאת קו לחינוך המדריך לשיווק חכם של ביה"ס. המדריך מתמקד בשיווק בתחום החינוך והוא מכיל מידע חשוב לעובדי מערכת החינוך; מנהלי מוסדות חינוך, מפקחים, מדריכים, מורים, מנהלי מחלקות חינוך ברשויות המקומיות ועוד. במדריך שני חלקים; החלק הראשון מתמקד בסוגיית שיווק המוסד החינוכי, מיועד בעיקר למנהל ביה"ס, ומכיל מידע וטיפים. קטעים נרחבים בחלק זה מתמקדים בסוגיה כיצד לעבוד מול התקשורת, מה מעניין את התקשורת, מה ההבדל בין תקשורת ארצית למקומית, כיצד לכתוב תוכנית שנתית לעבודה מול התקשורת, איך לכתוב הודעה לעיתונות, את מי למנות כאיש יחסי הציבור של ביה"ס, איך לטפל במשברים שקורים בביה"ס מול התקשורת ועוד. בנוסף מכיל חלק זה של המדריך מידע על נושאי שיווק אחרים הקשורים למוסד החינוכי, כמו; כיצד להקים מערך קידום מכירות לביה"ס,

■ מורים ותלמידים יעצבו בולים רשמיים – במסגרת חגיגות ה-60 להקמת המדינה, יקיימו השנה חברת דואר ישראל ומשה"ח מיזם משותף בשם "הבול שלי" – בול בית ספריי. המיזם יכלול תחרות ארצית בין תלמידי בתי"ס לעיצוב הבול היפה ביותר. כמו כן, יתקיים מסלול תחרותי מיוחד לעיצוב בול נוסף בידי מורים-אומנים. מדואר ישראל נמסר, כי שלושת הצעירים שיזכו בתחרות הארצית יונפקו כבולים רשמיים של מדינת ישראל, לקראת אירועי שנת ה-60 – שני צעירים של תלמידי וציור אחד של מורה.

תחרות "בול בית-ספריי" תתקיים בשלבים – תחרות כיתתית, תחרות בית-ספרית, תחרות מחוזית, שבה יבחרו 20 הבולים היפים בכל מחוז, ותחרות ארצית, שבמסגרתה יבחרו הצעירים שיונפקו כבולים רשמיים. בחירת הצעירים תיעשה על ידי ועדת שיפוט, שתכלול נציגים ממש"ח, השירות הבולאי ואומנים מפורסמים. ההשתתפות בתחרות אינה כרוכה בתשלום. בימים אלה מתחיל מיזם נוסף של דואר ישראל בשם "בול לספרייה שלך". במסגרת המיזם יוכל כל ביה"ס לקבל את כל הנפקות הבולים של השירות הבולאי במשך שנה אחת בחינם עבור ספריית ביה"ס. מטרת המיזם היא לחשוף בפני התלמידים את עולם הבולים ולעודד בקרבם את הבולאות – תחביב שהיה בעבר פופולארי מאוד בקרב ילדים ובני נוער וכיום כמעט ונעלם. כמו כן מקווים דואר ישראל, כי העיסוק בסדרות הבולים החדשות, המתארות אירועים חשובים מתולדות מדינת ישראל, ישמש כגירוי

לתלמידים לרכוש ידע נוסף בנושא זה. מדואר ישראל נמסר לקו לחינוך, כי לכל בתי"ס נשלח פרסום על המיזמים, אך עדיין לא ניכרת היענות רבה להשתתף בהם.

■ חגיגה דמוקרטית בביה"ס – ביה"ס היסודי מכבים בגן יבנה, קיים בחודש שעבר תהליך בחירות דמוקרטי לראשות מועצת התלמידים. לקראת הבחירות התקיים בביה"ס טקס, שבמסגרתו הציג כל אחד מהמועמדים לראשות מועצת התלמידים את מצע הבחירות שלו בפני התלמידים.

התור לקלפי בבי"ס מכבים בגן יבנה במהלך השבוע שאחרי הטקס נחשפו הבוחרים לתעמולת בחירות שהתקיימה בהפסקות. המועמדים גם עברו בין הכיתות והציגו את ה"אני מאמין" שלהם. בתום השבוע התקיימו הבחירות עצמן. במהלך היום הגיעה כל כיתה לקלפי הבחירות. הבחירות נערכו כהלכתן – התלמידים ציידו ב-"תעודות זהות" שהכינו בכיתות, והצביעו עם פתקי בחירות בהצבעה חשאית בקלפי. תהליך הבחירות הסתיים בחגיגת ריקודים בית ספרית בניצוחו של תקליטן.

■ יום ניקיון דו-לאומי – תלמידי חטיבת

הביניים בסניף הדר של ביה"ס הריאלי בחיפה ותלמידי ביה"ס א' בדלית אל כרמל, ציינו בחודש שעבר את יום הניקיון העולמי בפעילות סביבתית משותפת ביערות הכרמל. מבצע הניקיון נערך על ידי הקרן הקיימת לישראל בשיתוף "היחידה להגנת הסביבה הר הכרמל".

במסגרת הפעילות נסעו התלמידים משני בתי"ס לחניון אליקים-שער הכרמל, שבו האזינו להרצאות בנושא יערות הכרמל, מורשת הדרוזים והקשר בין הקהילה הדרוזית ליערות. לאחר מכן ניקו התלמידים ביחד את השבילים והשטחים הפתוחים ביער. בסיום הפעילות העניקו תלמידי ביה"ס הריאלי שי לחבריהם מדלית אל כרמל; סימנייה עם הסיסמה "עושים שלום עם הסביבה" בעברית ובערבית. מביה"ס נמסר, שהתלמידים משני בתי"ס דיווחו כי נהנו מאוד מהפעילות המשותפת.

■ מזכירות ביה"ס לומדות עזרה ראשונה – יחידת הבריאות במינהל החינוך באשדוד יוזמת מגוון פרויקטים בנושאי הבריאות במערכת החינוך המקומית. לאחרונה אף יזמה היחידה קורס עזרה ראשונה למזכירות ואבות בית בביה"ס. הקורס, בהיקף של 20 שעות, מקנה למשתתפיו ידע בסיסי בהגשת עזרה ראשונה. הקורס מתקיים בשיתוף עם משה"ח ומרכז השלטון המקומי. בין נושאי הלימוד בקורס; מבוא לעזרה ראשונה, אנטומיה, החייאה, חנק מגוף זר, מצבי חוסר הכרה, מצבי חירום בחולה, שטפי דם, תרגול טיפול בכוויות ושברים, פגיעות אקלים, פגיעות בעלי חיים ועוד.

תוכניות לימודים

■ הפנים החדשות של הכסף – בביה"ס היסודי אינשטיין בחיפה מתקיימת, זו השנה השנייה, תוכנית לימודים בשם "הפנים החדשות של הכסף". במסגרת התוכנית לומדים תלמידי כיתות ו' על תולדות מדינת ישראל באמצעות שטרות הכסף. התלמידים מבצעים, בין היתר, עבודות חקר על האישים והאירועים מתולדות המדינה המצוירים על השטרות, עורכים סקרים על עמדות הציבור כלפי האישים והאירועים ומעבדים את תוצאותיהם. השנה משולבת התוכנית במקצועות; היסטוריה, גיאוגרפיה, טכנולוגיה ומתמטיקה. כך, למשל, יכינו התלמידים בשיעורי הטכנולוגיה שטר משלהם, יבחרו לו סמל, סכום נקוב, צבעים וציורים ואף אמצעים למניעת זיוף. יעד עיקרי של התוכנית השנה הוא לעצב שטר של מדינת ישראל בשנת 2050. לקראת עיצוב השטר יערכו התלמידים משאל שבו יבדקו אם הציבור מבקש להמשיך במתכונת הנוכחית של שטרות, המוחלפים מידי מספר שנים, או מעדיף כרטיס חכם שימלא את מקומם. התלמידים גם יעבירו את תוצאות המשאל לבנק ישראל ויבקשו את תגובתו.

■ תלמידי התיכון לומדים רובטיקה במכללה – תלמידי בכיתות ו'-ו"ב מהתיכונים אורט אבין ברמת גן ואורט סינגאלובסקי בתל אביב, ישתתפו השנה בתוכנית לימודים חדשה במכללת אורט סינגאלובסקי. במסגרת התוכנית ילמדו במכללה תלמידים מצטיינים את מקצוע הרובטיקה לקראת בגרות מורחבת בתחום

זה. מהמכללה נמסר, כי בתוכנית ישתתפו 15 תלמידים מאורט סינגאלובסקי ו-18 תלמידים מאורט אבין. עוד נמסר, כי התלמידים שהצטרפו לתוכנית נהנים מהוראה של מרצים בכירים מהמכללה וממעבדות לימוד מתקדמות. בנוסף ללימודים לקראת הבגרות ברובוטיקה, ישתתפו תלמידי התוכנית בתחרויות ארציות ובינלאומיות ברובוטיקה.

■ מקרבים את מקצוע האנגלית לתלמידים – בביה"ס הממלכתי דרוור בקריית אליעזר בחיפה, לומדים התלמידים תוכנית לימודים המקרבת אותם לשפה האנגלית. ממחוז חיפה נמסר, כי בשנים האחרונות הוחלפו ספרי הלימוד באנגלית בביה"ס מספרים בעלי תוכן עיוני לספרים בעלי תוכן חווייתי, והתלמידים לומדים אנגלית באמצעות כתיבה, דיבור ויצירה. מרבית התכנים בתוכנית הלימודים החדשה גם לקוחים מתוך עולמם של הילדים. עוד נמסר, כי בעקבות הטמעת התוכנית עלו הישגי תלמידי ביה"ס באנגלית בשיעור ניכר בבחינות המיצ"ב האחרונות.

מנהלת ביה"ס, תמי תור, מסרה למנהל המחוז, אהרן זבידה, כי גם בשאר המקצועות נעשה מאמץ לשנות את המיקוד בלמידה משינון החומר לדרכים נוספות. לשם כך עברו מרבית המורים בביה"ס השתלמות הנקראת "ללמוד איך ללמד", שמטרתה להכין את התלמידים ללימוד עצמאי.

חינוך התיישבותי

■ **סיבוב הופעות** – להקת "שמש אתיופית", שבה משתתפים תלמידי כפרי נוער בני העדה האתיופית, יצאה בחודש שעבר לסיבוב הופעות בגרמניה. הלהקה הופיעה בפני חברי הקהילה היהודית בפרנקפורט ובברלין במופע בשם "טייטסה" – התקווה. המופע מספר את סיפור קליטתם של בני העדה האתיופית בארץ ומביא אל הבמה את מסורת העדה במשחק, בשירה וריקודים. להקת שמש אתיופית הוקמה בשנת 2004 על ידי המינהל לחינוך התיישבותי. הלהקה הוקמה במסגרת פרויקט לחיזוק הדימוי העצמי של תלמידים בני העדה באמצעות טיפוח מציונות בתחומי האומנות. בלהקת שמש אתיופית משתתפים כ-25 תלמידים מכפרי נוער ברחבי הארץ. המופע טייטסה מספר על לבטיה של נערה בת 17, המעוניינת לממש את אהבתה לחברה החייל. חליפת מכתבים בינה לבין אחותה, שנשארה באתיופיה, חושפת את לבטיה של הנערה וגם את פערי התרבות בינה לבין משפחתה.

■ **מגשרים** – שבעה תלמידים מכפרי נוער השתתפו בחודש שעבר בכנס גישור בינלאומי של הפורום העולמי לגישור, WMF, שנערך במלון רמדה רנסנס בירושלים. שבעת התלמידים הם בוגרי קורס גישור, שנערך ביוזמת פרויקט מצילה של המשרד לביטחון פנים. הפרויקט פועל למניעת אלימות בקרב בני הנוער. התלמידים המגשרים מפעילים בכפרי הנוער כנות ויונה ז'בוטינסקי מרכזי גישור לחבריהם. בכנס השתתפו כ-200 מגשרים מעשרות מדינות. בין נושאי הכנס; גישור בקונפליקטים רב תרבותיים בינלאומיים; מרכזי גישור קהילתיים רב תרבותיים; תהליכי גישור והידברות בין חילוניים ודתיים במזרח התיכון; גישור בחינוך רב תרבותי ועוד.

מחוז צפון

■ **תרגיל ההתגוננות** – תרגיל ההתגוננות הארצי במערכת החינוך, שיתקיים ב-8.4.2008, עשוי לכלול השנה גם תרגול בהתגוננות מפני התקפת אב"כ, על כך מסר קב"ט המחוז, אודי בן יצחק, להנהלת המחוז. התרחיש הכללי של התרגיל השנה יהיה של ירי טילים על ידי האויב. מהמחוז נמסר, כי לקראת שנת הלימודים הנוכחית תוגברו אמצעי הביטחון במוסדות החינוך בצפון בתקציב של כ-2.3 מיליון ש"ח. עוד נמסר, כי השנה יתקיים תרגיל מחוזי מדגים בחטיבת הביניים בכפר ורדים. תרגיל מדגים למגזר הערבי יתקיים כעשרה ימים לפני התרגיל הארצי, בחטיבת הביניים בתמרה.

■ **יוקדש** – מנהלת המחוז, אורנה שמחון, ערכה בשבוע שעבר ביקור בבית משפחתה של התלמידה תאיר ראדה, שנרצחה לפני כ-11 חודשים בבי"ס נופי גולן בקצרין. בעקבות הביקור החליטה מנהלת המחוז לערוך בקרוב כנס מחוזי שיוקדש לזכרה של התלמידה. הכנס יעסוק בנושאים; אלימות, אקלים חינוכי מיטבי תומך הצלחות, סובלנות וזו-קיום. מהמחוז נמסר, כי מטרת הכנס היא לזמן ביחד אנשי חינוך מכל המגזרים בצפון לסייעור מוחות בנושא האלימות במערכת החינוך ומניעתה.

מחוז מרכז

■ **נשרפו** – על פי נתוני משטרת ישראל ירד שיעור מעשי האלימות בקרב בני הנוער בשבועות השביתה בעשרות אחוזים. לעומת זאת, בכירי משטרה מודים, כי חומרתם של מעשי האלימות והוונדליזם שבהם מעורבים בני נוער מושבתים עלתה בשבועות אלה. בבי"ס היסודי עוזיאל בנתניה נשרפו ביום רביעי שעבר לפנות בוקר שתי כיתות, ונגרם נזק למבנה כולו. חקירה לבדיקת הסיבה לשריפה הביאה למעצרו של שני נערים בני 16, החשודים בהצתה. תלמידי

עוזיאל נאלצו ללמוד בשבוע שעבר בבית תנועת הצופים ובבית כנסת הסמוכים לביה"ס. השבוע כבר הועברו התלמידים ללמוד במבנה חלופי בבי"ס יהודה הנשיא בעיר. עיריית נתניה סיפקה אוטובוסים, שהסיעו את התלמידים מידי יום לביה"ס החלופי.

מחוז תל אביב

■ **שבועי רצון** – למעלה מ-90% מהמורים המשתתפים ברפורמה בחינוך בבת ים, "מודל בת ים לחינוך אישי", שבועי רצון מאופן הפעלת המודל, כך עולה מתוצאות סקר משוב ראשון שנערך בקרב 100 מורים המשמשים במסגרת הפרויקט כ-"חינוכאים". חינוכאי הוא השם שניתן במסגרת התוכנית למורה הנפגש עם מחצית מתלמידי כל כיתה מידי בוקר ובסיום יום הלימודים. סקר המשוב, שתוצאותיו פורסמו בשבוע שעבר, נערך בסיום שנת הלימודים תשס"ז – השנה השנייה לקיום התוכנית בבתי"ס בבת ים.

על פי ממצאי הסקר, 92.6% מהמורים דיווחו על אירה מוגנת ונעימה יותר בכיתתם, 97.3% מהמורים ציינו כי הם מרגישים שותפים למערכת חינוכית המקדמת את תלמידיה וכ-94% – כי התוכנית נותנת מענה לצרכים הפיזיים והרגשיים של התלמידים. עוד ציינו 89.7% מהמורים, כי הם מרגישים שבמסגרת החינוך האישי ניתן לקיים שיח פתוח ומקדם עם התלמידים. 78.8% מהמורים ציינו כי הם מרגישים מוערכים יותר בעקבות תפקידם כחינוכאים.

ארבעת יעדי המרכזיים של תוכנית בת ים לחינוך אישי; שיפור ההישגים הלימודיים, צמצום אחוזי הנשירה מבתי"ס, חיזוק תחושת המוגנות ויצירת תחושת גאווה עירונית וזהות יהודית. התוכנית ממומנת על ידי עיריית בת ים, קרן רש"י ומשה"ח. את התוכנית מלווה מקצועית מהמכון לחינוך דמוקרטי.

■ **המפקח שכח להגיע לדיון הכנסת על מערכת החינוך**

בטייבה – ועדת החינוך של הכנסת דנה בשבוע שעבר במצב הקשה של מערכת החינוך בעיר טייבה. כידוע פוזרה לפני מספר חודשים הנהלת היישוב בשל תפקוד לקוי. כיום מנוהלת העירייה על ידי ועדה קרואה של משרד הפנים. בדיון ועדת החינוך נמסר, כי גני הילדים בטייבה מושבתים מתחילת השנה בשל שביתת הסייעות, שלא קיבלו את שכרן מהעירייה במשך זמן רב. בוועדה גם נטען, כי כל מוסדות החינוך בעיר אינם ראויים לפעול בשל ליקויים בטיחותיים ותברואתיים חמורים.

ועדת החינוך גם גינתה גינוי חמור את המפקח הממונה על היישוב מטעם מחוז מרכז במשה"ח, שלא הופיע לשיבה למרות שאישר לפני כן את השתתפותו. הוועדה העבירה על כך תלונה לשרת החינוך ולמנכ"לית משה"ח.

בתגובה לפניית קו לחינוך, נמסר ממחוז מרכז, כי גני הילדים בטייבה לא הופעלו בחודש שעבר בגלל סירובה של ההסתדרות

להתיר את פתיחתם עם הורים מתנדבים במקום הסייעות השובתות. עוד נמסר, כי בעקבות הסכם בין נציגי משה"ח ונציגי ההסתדרות, נפתחו 27 גני ילדים ביישוב וכיום פועלים כל הגנים למעט שניים. את מקום הסייעות הגנים ממלאים הורים מתנדבים. בנושא מצבם הבטיחותי של בתי"ס בטייבה נמסר ממחוז מרכז, כי מחלקת הבטיחות של המחוז קיבלה אישורים ממהנדס הרשות, המעידים על בטיחות תקינה של כל מוסדות החינוך בעיר. בנושא המצב התברואתי של מוסדות החינוך נמסר מהמחוז, כי בראשית השבוע שלח משה"ח מכתב ללשכת הבריאות בנפת השרון ובו בקשה לבדוק את הכשירות התברואתית של בתי"ס. עוד נמסר מהמחוז, כי ביום שיבת ועדת החינוך של הכנסת עסק המפקח האחראי ליישוב בדיונים עם צוותי מורים בטייבה בנושא רפורמת "אופק חדש", ושכח את שעת קיום השיבה. במחוז מציינים, כי נעשה בירור נוקב עם המפקח, שהתנצל בפני הממונים עליו על היעדרותו מהשיבה בוועדת החינוך.